

Η ελληνική επανάσταση του 1821

Μέρος 2ον

Συνεχίζοντας το ταξίδι μας, στη γνώση της ελληνικής επανάστασης του 1821, θα προσπαθήσουμε να σκιαγραφήσουμε δύο ισχυρές προσωπικότητες, που έπαιξαν κυρίαρχο ρόλο στην προετοιμασία του αγώνα, ποτίζοντας με το αίμα τους το δέντρο της λευτεριάς.

Ο **Κοσμάς ο Αιτωλός** (ή πατρο Κοσμάς, 1714-1779), γεννήθηκε στην Ναυπακτία. Γράμματα έμαθε από τον ιεροδιάκονο Ανανία. Εντάχθηκε στην Αθωνιάδα σχολή υπό τη διεύθυνση του Ευγενίου Βούλγαρη. Συνέχισε ως μοναχός στην Ι. Μ. Φιλοθέου στο Άγιο

Όρος, για 17 έτη περίπου. Στο περιβόλι της Παναγίας, μας πληροφορεί ο ίδιος, πως έλαβε μεγάλο μέρος της μόρφωσής του, αφού εκεί εδιδάχθηκε «πολλών λογίων γράμματα, εβραϊκά, τούρκικα, φράγκικα και από όλα τα έθνη». Για την γενικότερη μόρφωσή του, μας αναφέρει, πως «έφθειρα την ζωήν μου εις την σπουδήν σαράντα-πενήντα χρόνους, εγώ εδιάβασα και περί ιερέων και περί αθέων και περί αιρετικών, τα βάθη της σοφίας ερεύνησα».

Στα τέλη του 1760, εφόσον πήρε την ευλογία του Πατριάρχη Σεραφεΐμ Β', ξεκίνησε το ιεραποστολικό του έργο. Περνούσε από χωριό σε χωριό και σταματούσε σε κάθε τοποθεσία δύο μέρες. Έκανε ένα πρώτο κήρυγμα το βράδυ της άφιξής του, ένα δεύτερο το επόμενο πρωί και ένα τρίτο την ίδια ημέρα το βράδυ. Σ' αυτές τις ομιλίες του ανακεφαλαιώνει τις βασικές αλήθειες του χριστιανισμού, δείχνοντας παράλληλα τις πρακτικές συνέπειες, που έχει η αλήθεια του. Συνδέει τη θεολογία με την βιοτική πρακτική. «Και εμείς αδελφια, είμαστε γνήσιοι απόγονοι των ενδόξων προγόνων» ήταν οι σταθερές κουβέντες του πατροΚοσμά. Αλλού πάλι έλεγε, «αν θέλετε να λέγεστε απόγονοι των ενδόξων Ελλήνων και να είστε πραγματικοί Χριστιανοί, με γνώση του Ευαγγελίου, πρέπει να κάμετε **σχολεία**». Παντού βροντοφώναζε, ότι έπρεπε οι

χριστιανοί να τηρούν απόλυτα την αργία της Κυριακής, έπρεπε πάση θυσία να αποφεύγεται η Κυριακάτικη εργασία, εκτός αν ήταν άκρως απαραίτητο. Δεν θεωρούσε ευλογημένο τον «καρπό» της εργασίας, που παραγόταν κατά την διάρκεια αυτής της ημέρας.

Τα κηρύγματά του, όπως ήταν λογικό, έφεραν αντιδράσεις. Οι Εβραίοι εξαιτίας των μεγάλων οικονομικών απωλειών, που είχαν υποστεί (παζάρι το Σάββατο, αντί της Κυριακής), τον επιβουλεύονταν. Το ίδιο οι Ενετοί και οι Φράγκοι γιατί ήταν ανάχωμα στα σχέδιά τους να αλλοιώσουν την Ορθοδοξία και να την ενσωματώσουν στο παπικό πρωτείο. Το κήρυγμά του, επίσης ήταν πολύ αιχμηρό και κατά των πλουσίων, με αποτέλεσμα η μεγάλη λαϊκή ανταπόκριση που είχε, να αποτελεί τροχοπέδη για τα σχέδιά τους.

Ο θάνατος του Αγίου Κοσμά του Αιτωλού επήλθε στις 24 Αυγούστου του 1779. Σύμφωνα με τον Μ. Γκόλια οι Εβραίοι δωροδόκησαν (εξαιτίας της μεταφοράς του παζαριού) τον Κούρτ πασά του Μπερατιού (Βεράτιον). Τον συνέλαβαν και τον κρέμασαν έξω από το χωριό Καλικόντασι, κοντά στο Μπεράτι, στον ποταμό Άψο, στην Β. Ήπειρο. Φυσικά δεν υπήρξε δίκη και καταδίκη, αλλά και καμία κατηγορία σε βάρος του. Ως άγιος ανακηρύχθηκε επίσημα από το Οικουμενικό Πατριαρχείο στις 20 Απριλίου του 1961 και η μνήμη του τιμάται στις 24 Αυγούστου.

Ρήγας Φεραίος ή Βελεστινλής (1757-1798), ένας άλλος πρόδρομος της ελληνικής επανάστασης του 1821. Με το αίμα του, την ζωή του βοήθησε πολύπλευρα, να ξυπνήσει η φλόγα της απελευθέρωσης.

Τα πρώτα γράμματα, τα διδάχτηκε από ιερέα στο Βελεστίνο. Σε ηλικία 20 ετών, σκότωσε ένα πρόκριτο και κατέφυγε στο Λιτόχωρο του Ολύμπου. Αργότερα βρίσκεται στο Άγιο Όρος, φιλοξενούμενος του ηγουμένου Βατοπεδίου, Κοσμά. Στην ίδια μονή συνδέθηκε φιλικά με τον συμπατριώτη του, μοναχό Νικόδημο (Άγιο Νικόδημο τον Αγιορείτη), ο οποίος του είχε παραχωρήσει τα κλειδιά της βιβλιοθήκης της Αθωνιάδας σχολής για να εμπλουτίσει τις γνώσεις του.

Μετά γνωρίστηκε με τον πρίγκιπα Αλέξανδρο Υψηλάντη, παππού του μετέπειτα αρχηγού της Φιλικής Εταιρείας Αλεξάντρου Υψηλάντη. Στη συνέχεια συνδέθηκε με τον ηγεμόνα της Βλαχίας Νικόλαο Μαυρογένη, αδελφό του παππού της Μαντώς Μαυρογένους. Μετά τον Ρωσοτουρκικό πόλεμο ο Ρήγας βρέθηκε στη Βιέννη, η οποία έμελλε να γίνει η έδρα της επαναστατικής του δράσης.

Επηρεασμένος από τον ευρωπαϊκό διαφωτισμό, πίστεψε ότι πρέπει να έρθει σε επαφή, ο Έλληνας με τις νέες ιδέες που σάρωναν την Ευρώπη. Αυτό τον οδήγησε στη συγγραφή ή μετάφραση βιβλίων στη δημοτική αλλά και τη σύνταξη της «Χάρτας», ενός μνημειώδους για την εποχή του, χάρτη διαστάσεων 2,07μ.*2,07μ. Τότε τυπώθηκε και ο Θούριος. Μέσα από αυτές τις προσπάθειες αναφέρθηκε για πρώτη φορά το γνωστό ρητό: «Καλύτερα μιας ώρας ελεύθερης ζωής, παρά σαράντα χρόνια σκλαβιά και φυλακή».

Παράλληλα με τις εκδοτικές του δραστηριότητες, ο Ρήγας προετοίμαζε και την αναχώρησή του από την Αυστρία, εξαιτίας του επαναστατικού κλίματος, που είχε καλλιεργήσει η Γαλλική επανάσταση και της διάθεσής του να λάβει την υποστήριξη του Ναπολέοντα στις προσπάθειές του, για την απελευθέρωση του ελληνισμού από τον τουρκικό ζυγό.

Δυστυχώς όλη αυτή η προσπάθειά του προδόθηκε από έναν Έλληνα (γιατί άραγε να συμβαίνει αυτό τόσες πολλές φορές;) τον Οικονόμου. Παρότι ήταν μέλος της οργάνωσης, πρόδωσε από δολιότητα ή φόβο το επαναστατικό σχέδιο του Ρήγα στην αστυνομία. Συγκεκριμένα κατάδωσε τον αγώνα, στον νομάρχη, βαρόνο Πιπτόνο, διοικητή της αστυνομίας στη Τεργέστη. Κατόπιν οδηγήθηκε στη Βιέννη στις 14 Φεβρουαρίου 1798, όπου ανακρίθηκε μαζί με τους συντρόφους του. Έπειτα απελάθηκαν και οδηγήθηκαν στις 10 Μαΐου 1798 στο Βελιγράδι, όπου φυλακίστηκαν σε ένα παραποτάμιο πύργο. Εκεί, ύστερα από συνεχή βασανιστήρια, στις 24 Ιουνίου, στραγγαλίστηκαν και τα

σώματά τους ρίχτηκαν στον Δούναβη. Πάλι και σ' αυτή την περίπτωση, βλέπουμε τη μη ύπαρξη στοιχειώδους δίκης. Γιατί άραγε; Για την μνημόνευση θα αναφέρουμε και τα ονόματα των συντρόφων του Ρήγα Φεραίου, ο οποίος να σημειωθεί ότι ήταν μόλις 41 ετών. Οι επτά συνοδοιπόροι ήταν : Ο Ευστράτιος Αργέντης (31 χρονών), έμπορος από την Χίο. Ο Δημήτριος Νικολίδης (32 χρονών) γιατρός από τα Γιάννενα. Ο Αντώνιος Κορωνιός (27 χρόνων), έμπορος και λόγιος από τη Χίο. Ο Ιωάννης Καρατζάς (31 χρονών), λόγιος από τη Λευκωσία της Κύπρου. Ο Θεοχάρης Γεωργίου Τουρούντζιας (22 χρονών), έμπορος από τα Σιάτιστα. Ο Ιωάννης Εμμανουήλ (24 χρονών), φοιτητής ιατρικής από την Καστοριά. Ο Παναγιώτης Εμμανουήλ (22 χρονών), αδελφός του προηγούμενου, υπάλληλος. Αυτά τα 8 παλικάρια έδωσαν την ζωή τους για να μπορούμε εμείς σήμερα να ζούμε σε μία ελεύθερη Ελλάδα. Ελπίζω και εμείς να παραδώσουμε την χώρα μας όρθια στην επόμενη γενιά.

Αγαπητοί φίλοι-ες τι μου έκανε εντύπωση σε αυτούς τους δύο ήρωες. Η άδολη αγάπη στον συνάνθρωπό τους και ειδικά στους σκλαβωμένους έλληνες. Γνώριζαν και οι δύο, ότι η πορεία τους ήταν προδιαγραμμένη στον φρικτό θάνατο. Όμως δεν σταμάτησαν, δεν λιγοψύχησαν, δεν βρήκαν χίλιες-δύο δικαιολογίες. Αλλά αταλάντευτα πλήρωσαν τις ιδέες τους, με την ζωή τους για ένα καλύτερο μέλλον. (Συνεχίζεται ...)

Ευχαριστούμε!

Ψαλίδας Νικόλαος

Δημ. Σύμβουλος Θάσου